

Ortaokul Öğrencilerinin Çizgisel Gelişimleri ve Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma *

Selma Taşkesen **, Serap Uzuner Yurt***

Makale Geliş Tarihi: 26/06/2018

Makale Kabul Tarihi: 10/12/2018

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 5. sınıf öğrencilerin görsel gelişim düzeyleri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Erzincan ilinde öğrenim gören basit tesadüfî örnekleme ile seçilen 35 (22 kız/ 13 erkek) 10-11 yaş arasındaki ortaokul öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri “resim değerlendirme formu” ve “yaratıcı yazma ölçeği ile elde edilmiştir. Öğrencilerin çizgisel gelişimleri ve yaratıcı yazma becerilerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t testi ile test edilmiştir. Öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri ile çizgisel gelişim özellikleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için ise korelasyon testi kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre; öğrencilerin orta düzeyde çizgisel gelişim özelliğine ve orta düzeyde yaratıcı yazma yeteneğine sahip oldukları tespit edilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin çizgisel gelişim düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ayrıca cinsiyete göre yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Çizgisel gelişimleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişkiye rastlanmıştır. Araştırmanın bulgularından çıkan sonuçtan, öğrencilerin cinsiyetlerine göre çizgisel gelişim düzeylerinin ve yaratıcı yazma becerilerinin değişmediği, çizgisel gelişim ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkinin de düşük olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çizgisel gelişim, dilsel gelişim, yaratıcı yazma

An Investigation upon The Relationship Between Linear Developments and Creative Writing Skills of Secondary School Students

Abstract

The aim of this research is to investigate the relationship between the visual development levels and creative writing skills of secondary school 5th class students. The research was carried out with 35 (22 female/ 13 male) secondary school students, who were at the age of 10-11 and chosen via the simple random sampling method, in Erzincan

Bu çalışmanın bir kısmı (UGES) 1. Uluslararası Güzel Sanatlar ve Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Erzincan, Türkiye. slmkskn@gmail.com ORCID: 0000-0002-9072-8411

*** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Erzincan, Türkiye. suzuneryurt@gmail.com ORCID: 0000-0002-9353-3468

Kaynak Gösterme: Taşkesen, S. ve Uzuner-Yurt, S. (2018). Ortaokul öğrencilerinin çizgisel gelişimleri ve yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(26), 433-446.

province in 2017-2018 educational year. The data of the study were handled with the "image evaluation form" and "creative writing scale". To determine whether the linear developments and creative writing skills of the students differed according to gender or not, the independent sampling t-test was used. The correlation test was used to determine the relationship between the creative writing skills and linear development levels. According to the findings of the study, it was found out in the study that students had moderate creative writing ability; in the same way, that students had moderate linear improvement. No significant difference between linear development levels of students according to gender was encountered; moreover, no significant difference was found between creative writing skills according to gender. A low level of positive correlation between linear development and creative writing skills was also encountered. Consequently, it can be referred that gender is not a factor in the linear development levels of students and in the creative writing skills; there is a linear relationship between the linear development and the creative writing skills in the low and the positive.

Keywords: Visual art training, linear development, creative writing

Giriş

Antik çağdan başlayarak sanatın insan yaşamındaki yeri ile birlikte sanat eğitimi de önem kazanmıştır. Platon ve Aristo'dan bu yana sanat insanı entelektüelliğe ve tinselliğe yüceltici bir etmen olarak görüldü (Kırıçoğlu, 2005, s. 14). Sanatın ve sanatçının beslendiği ana kaynak yaratıcılıktır. Yaratıcılık bir bireyin sahip olacağı en önemli özelliklerden biridir. Yaşadığımız dönemin bilgi çağı olduğu düşünüldüğünde yeniliklere açık olmak ve bunun yanı sıra yenilik ortaya koymak adına yaratıcılık hayatımızda önemli yer tutar. Bu sebeple yaratıcılık hayatın her alanında farklı ve orijinal olanı ortaya koymak için önemlidir. Honig (2001) Yaratıcılığı, orijinal olma, hayal gücünü kullanabilme, yapılmayan şeyleri yapma, söylenmeyen şeyleri söyleme diye tanımlamıştır. Başka bir deyişle ise değişen koşullara uyum sağlama, fikirleri akıcı bir şekilde sıralama, özgünlük (benzersiz cevaplar üretme), alışılmıştan farklı bir şekilde düşünmedir (Senemoğlu, 2002). Alan yazın tarandığında yaratıcılıkla ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar sonucunda iki farklı düşünce ortaya çıkmıştır. Bu araştırmaların bazıları yaratıcılığın doğuştan getirilen bir beceri olduğunu savunurken bazı araştırmalar ise yaratıcılığın sadece doğuştan getirilen bir özellik olmadığını, genetik bozuklukları olmayan her insanda yaratıcı özelliklerin bulunduğunu ve bu özelliklerin uygun ortam ve eğitimle geliştirilebilir olduğunu ortaya koymaktadır (Sönmez, 1993). Yaratıcılığın yansıtılması değişik biçimlerde olur. Bazen edebî bir eserde, bazen de resim ya da heykel gibi plastik sanatların bir dalı ile bazen de bir film senaryosunda ya da bir mimari eserde yaratıcılığı görebiliriz. Yaratıcılığın keşfedildiği ve geliştirildiği yerler olarak öncelikle okulları düşünebiliriz. Ancak günümüzde çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirmek çok fazla önemsenmemektedir. Eğitim sisteminin öğrencilere yüklediği zorunluluklar arasında boğulan çocuk ne yazma ne de resim çalışmalarına vakit ayırabilmektedir. Okul ortamında öğrencilerin ya yazma becerilerini kullanarak

oluşturdukları metinlerden ya da yaptıkları resim çalışmalarından yaratıcı yönleri keşfedilebilir. Bu durumda yaratıcılık; yazma ve görselleştirme becerisi ile ilişkilendirilebilir.

Sanat Eğitimi ve Öğrencilerin Çizgisel Gelişimi

Sanat eğitimi 1800'lerin ortalarında programlarda yer almaya başlar, buna neden olan endüstriyel tasarıma gereksinimdir. 1700'lerin ortalarında Pestalozzi resim derslerini eğitimin diğer alanlarıyla ilişkilendirerek çocuğun zihinsel gelişimini güçlendirmeyi amaçlar. Göz ve elin uyum içinde olması zihinsel yeteneklerin gelişmesinde önemli rol oynar. Lowenfeld de çocuğun çizgisel gelişiminin zihinsel gelişimine etkilediğine inanır. Lowenfeld, görsel sanatlar eğitiminin amacını, çocuktaki sanatsal yeteneğin gelişimin doğal süreci içerisinde ortaya çıktığını savunur. Lowenfeld' e göre çocuklar, önceden tahmin edilen şekilde resim içinde gelişim aşamalarına göre ilerler (Artut, 2004, s. 195).

Lowenfeld, çocuğun çizgisel gelişim evrelerini aşağıda görüldüğü biçimde sıralamıştır:

1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş)
2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)
3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)
4. Gerçekçilik (Gruplaşma) Dönemi (9-12 Yaş)
5. Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş) (Artut, 2004, s. 195)

Karalama Evresi çocuğun ilk karalamalarıyla başlayan evre olarak tanımlanır. Piaget' de "Kavram Öncesi Evre" olarak tanımlanan "karalama dönemi dört yaşında ilk simgenin ortaya çıktığı zamana kadar sürer" (Kırıçoğlu, 2005, s. 14). Çocuklarda sanatsal gelişim ilk çizgilerin üretimi ile kendini gösterir. Aslında bu çizgiler çocuğun içten gelen davranışlarının bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bu sebeple karalama basamağındaki çocukların çizgisel gelişim özellikleri genel olarak birbirlerine benzer özellikler taşır.

Malchiodi, (2005)'e göre, Şema Öncesi Dönemde çocuk resim yapmaya, düşünme ve gerçek arasında bağlantı kurmaya başlar. Çizgilerin bu dönemde anlam kazandığı görülür. Önceleri düz çizgilerle insan kolu, bacağı, gövdesi; yuvarlak çizgilerle baş, yüz yapan çocuk kendine göre bir insan şeması yaratmaya çalışmaktadır. Bu sebeple çizdikleri figürler her gün farklı bir biçimde karşımıza çıkar. Bu basamaktaki çocukların resimleri gittikçe konu içermeye başlar. "Bu dönemde insan figürü yapmayı çok severler"(Yavuzer, 1993, s. 41-42). Buna bağlı olarak da şema öncesi dönemdeki çocuklar kendilerinin ve ailelerinin resimlerini yapmaktan çok hoşlanırlar (Malchiodi, 2005, s. 123).

Akabinde gelen Şematik Dönemi Luquet "görsel gerçeklik" olarak tanımlanır. Çocuklar büyüdükçe insan ve çevresi ile ilgili fikir edinir. "İnsan figürü

seçimlerinde belirli sembollerini kullanmaya başlar. Bedenin parçalarını kendi ilgisine göre betimler” (Yavuzer, 1993, s. 57). “Bu evrede vücudun çocuk için önemli olan parçaları abartılır. Önemsiz olan parçalar ise hiç çizilmeyebilir. Figürlerinde cinsiyet faktöründen kaynaklanan farklılıkları görebiliriz” (Kırıçoğlu, 1998, s. 69).

Gerçeklik Döneminde çocuklar, gerçeklerle daha fazla ilgilenmeye başlarlar. Artık çocuk, sosyal özgürlüğünün bilincine yavaş yavaş varmaktadır. Cinsiyet farkı açıkça görülür ve bilişsel gelişimleri halen fiziksel gelişimlerinin önündedir. Gerçeklik basamağındaki çocuk çizdiği, resimlerde gözleme dayanan ölçütlerde figürler yapmaya başlar. “Bu dönemdeki çocuklar artık resimlerini başkalarına göstermekten hoşlanmazlar”(Ayaydın vd., 2009, s. 132-133).

Mantık çağında bir önceki dönemde gerçekliği çizimlerine yansıtmaya çalışan ve cesareti kırılan çocuk resim yapmayı bırakır. Önceleri bu eleştirileri gerçeği daha iyi yansıtmaya çabasıyla kaynaklanıyorken bu dönemden sonra daha sanatsal kaygılar ön plana çıkar. Çocuk artık bu dönemde kendi tarzını bulma gayretindedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2007). “Mantık çağındaki çocukların resimlerinde perspektifi tam ve etkin bir şekilde kullandıkları görülür. Resimdeki ayrıntılar artar. Renk ve desene daha çok dikkat edilir. Soyut imgeler yaratmaya başlarlar.” (Malciodi, 2005, s. 140).

Bilindiği üzere bedensel ve zihinsel gelişim çocuktan çocuğa farklılık gösterir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde, her çocuğun bir sanat basamağından diğerine geçmesi de aynı şekilde karşımıza çıkar. Özetle çocukların zihinsel ve algısal gelişimlerinin yanısıra resimleri de yaşları büyüdükçe daha gerçekçi daha ayrıntılı ve daha oranlı hale gelir. Bu sebeple çocukların çizgisel gelişim basamakları zihinsel ve bedensel gelişimlerinin dışavurumunu görmemizi sağlayan en önemli göstergedir.

Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri

Yazma; duyguların, düşüncelerin, isteklerin, tasarıların, yazılı olarak ifade edilmesidir. Yazma bilgidan çok beceri gerektirir. Bu beceriler ise uygulama ile gelişir (Calkins, 1986; Graves, 1983; Öz, 2006). Eğitim kurumlarının özellikle ilk ve ikinci kademesinde öğrencilerin bu konudaki yetenekleri keşfedilip desteklenmelidir. Ancak yazma çalışmaları eğitim kurumlarında geleneksel bir üslup ile devam etmektedir. Bu nedenle yazı yazma etkinliği öğrenciler tarafından istek duyularak yapılan bir etkinlik olarak kabul edilmez. Buna sebep olarak; etkinlik sırasında dilbilgisi kurallarına uyma zorunluluğu, yazının düzgün yazılmasına dikkat edilmesi, kağıt temizliği ve düzeni gibi kurallar gösterilebilir. “Bu tür etkinlikler, çocukların dikkatlerini yazının içeriğinden çok şekline yöneltmekte ve çocukların yazılarının aynı özelliklerde olmasını zorunlu kılmaktadır” (Oral, 2003). Tompkins (1982) yaratıcılığın geliştirilmesinde öykü yazmanın yedi nedenini şöyle gruplandırmıştır: 1) eğlenmek, 2) sanatsal yönü olan ifadeyi geliştirmek, 3) yazmanın değer ve işlevini açıklamak, 4) hayal gücünü

geliştirmek, 5) düşüncelerini açıklamak, 6) kendini tanıtmak için araştırmak 7) yazmak, okumak ve öğrenmek.

Yaratıcı yazma, çoğunlukla kişinin kendi dünyasında var olanları hayal gücü sayesinde özgürce yeniden biçimlendirerek ifadelendirmesi olarak tanımlanabilir. Cramer’de (1979) yazı yazmadaki yaratıcılık “Kişisel deneyim ve tecrübelerin bir ürünüdür. Düşünceler, kelimeler ve cümlelerle ifade etmek için kullanılır. Bireyin yaratıcı yazısı kendi ürettiği mektup, rapor, bir gözlem ya da açıklama yazısı olabilir” olarak tanımlamıştır (Akt: Öztürk, 2007, s. 21). Yaratıcı yazı yazmanın amacı, kendi duygu ve düşüncelerini sanatsal olarak ifade edebilmektir. Yaratıcı yazma etkinliği aracılığıyla çocuklar düşüncelerini, hislerini, hayallerini, deneyimlerini ve sahip oldukları ilişkileri paylaşırlar. Deneyimler, dil zevki, kelimelerdeki akış özgürlüğünün cesaretlendirilmesi her birinin bir araya getirdiği özelliklerdir. Yaratıcı yazma gözlem, algılama ve hayal gücü üzerine odaklanmış bir alandır (Chenfeld, 1978). Günümüzde yaratıcı yazmanın uygun etkinliklerle geliştirilebileceğini öne süren görüşlerin olmasının yanı sıra bir diğer görüş olarak da bu tür etkinliklerin herkese faydalı olmaktan çok, yaratıcı yazma yeteneğine sahip olanlar için yararlı olacağını ileri sürmektedir. “Önemli olan sınıfta her öğrenci için kendi yaratıcılığını ortaya koyabileceği, potansiyeli geliştirebileceği bir ortamın düzenlenmesidir”(Göçer, 2016, s.119).Alan yazında yaratıcı yazma etkinliklerinin okullarda nasıl daha verimli bir biçimde uygulanabileceğine odaklanan çalışmalar vardır. Albertson, Billingsley ve Felix’in (2001) beraber yaptıkları çalışmada; strateji öğretimi ve öz düzenleme (self-regulation) becerisi ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada yaratıcı yazma etkinliklerinin uygulanmasından sonra öğrencilerin öz düzenleme becerilerini de kullanarak daha nitelikli metinler yazdıkları ortaya çıkmıştır (Akt: Temizkan, 2011).

Öğrencilerin dikkatini çekmeye yönelik seçilen konular, onların yazı yazmaya yönelik motivasyonlarına olumlu etki edebilir. “Farklı ve özgün yazma çalışmaları öğrencilerin düşünme becerilerinin gelişmesinde de oldukça etkilidir. Bu çalışmalar öğrencilerin, akademik yaşamda da yazmaya yönelik tutumlarını etkileyecektir” (Colantone, Cunnigham-Wetmore ve Dreznes, 1998).

Bu çalışmanın amacı, çizgisel gelişim aşamalarına göre gerçeklik dönemindeki (10-11yas) çocukların resim gelişim, renk, mekân, perspektif ve oran-orantı özelliklerini belirlemek, çocukların resim gelişim özelliklerinin cinsiyetten etkilenip etkilenmediğini tespit etmek ve aynı şekilde yaratıcı yazma becerilerine bakarak iki ayrı özelliği karşılaştırmaktır. Amaca uygun olarak alt amaçlarda verilen sorulara cevap aranmıştır:

1-Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri ve yaratıcı yazma becerileri ne düzeydedir?

2-Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

3- Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

4- Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Çizgisel gelişim aşamalarına göre gerçeklik dönemindeki (10-12 yaş) çocukların çizgisel gelişim ve yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada tarama modeli ve betimsel analiz kullanılmıştır. Tarama araştırmalarında veriler araştırmanın hedef kitlesi olan çalışma evrenindeki birey ya da nesnelere çeşitli araçlar kullanılarak toplanmakta ve veriler hiç bir müdahale olmaksızın betimlenmektedir (Karasar, 1999).

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2017–2018 eğitim orta öğretim yılında Erzincan il merkezindeki orta ölçekli bir ortaokuldaki on-on bir yaş arasındaki çocuklar dâhil edilmiştir. Araştırma bu çocukların devam ettiği okuldan basit tesadüfi örnekleme ile belirlenen sınıflarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 35 çocuk dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çocukların çizim özelliklerini değerlendirmek amacıyla literatür taraması sonucunda (Buyurgan ve Buyurgan 2007; Kırıçoğlu 1998; San, 1979; Yavuzer 1993) araştırmacılar tarafından “çizgisel gelişim basamakları değerlendirme formu” hazırlanmıştır. Form 10 adet çizgisel gelişim özelliği, 4 adet renk özelliği, 10 adet mekân algısı ve perspektif, 2 adet oran-orantı olmak üzere 26 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada ölçeğin kapsam geçerliliği, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalından 3 öğretim üyesi ve Güzel Sanatlar Lisesinden 1 resim öğretmeni olmak üzere 4 alan uzmanının görüşü ile sağlanmıştır.

Veri toplama aracının güvenilirliği ise, 3 alan uzmanının her bir öğrencinin çizgisel gelişimlerini değerlendirmelerinin birbiri ile korelasyonuna bakılarak sağlanmıştır. Araştırmada değerlendirmeler arasındaki Pearson korelasyon katsayısı 93 olarak belirlendi. Öğrencilerin yazılı anlatımları ise Öztürk (2007) tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen “Yaratıcı Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı (rubric)” ile değerlendirilmiştir.

Prosedür

Çalışma Erzincan ilinin sosyo-ekonomik düzeyi orta ölçekli bir ortaokulunda uygulanmıştır. Uygulama 10-11 yaşındaki 35 öğrenci ile sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Sınıfta uygulama çalışması için gerekli düzenlemeler yapılmış olup motivasyonu artıracak önlemler alınmıştır. Sonrasında öğretmenin öğrenciyi takip etmesi ve gözlemlemesinin kolay olması sebebiyle çalışma masaları U

biçimi halinde sıralanmış, öğrenciler masalara yerleştirilmiştir. Oturma düzeni sağlandıktan sonra araştırmacı tarafından öğrencilere kişisel bilgilerin değerlendirilmesi ve karşılaştırma yapılırken kullanılması için “kişisel bilgi formu” dağıtılarak öğrenciye cevaplamaları konusunda rehberlik edilmiştir. Kişisel bilgi formlarının doldurulmasının ardından formlar toplanarak öğrenciye uygulama esnasında kullanacakları resim kâğıdı, resim kalem ve çocukların yaş grubuna uygun, kullanımı kolay boya kalemleri dağıtılmıştır. Öğrencilerin hazır olduğu gözlemlendikten sonra yapacakları uygulama için gerekli açıklama yapılarak çalışmaya başlanmıştır. Buna göre öncelikle öğrencinin yaratıcı yazma becerisini ölçmek amacıyla “Bu gün senin doğum günün bir parti veriyorsun ve arkadaşlarını davet etmişsin. Ali sana hediye olarak bir oyuncak getiriyor ama Ayşe'nin sana getirecek bir hediyesi olmadığı için çiçek veriyor” şeklinde başlayan öykü metni tamamlanmak üzere öğrencilere verilir. Çalışma esnasında öğrenciler özgür bırakılmış, araştırmacı tarafından herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Yazı yazma kısmını tamamlayan öğrencilerden öyküleri toplanmış diğer çalışmada kullanacakları resim kâğıtları verilmiştir. Bütün öğrenciler ilk çalışmasını tamamladıktan sonra ikinci uygulama için öğrencilerden hazırlanmaları istenmiştir. Araştırmacı tarafından hazır oldukları gözlemlenen öğrencilerin sanatsal gelişimini tespit etmek amacı ile aynı konuyu resimlemeleri istenmiştir. Yine aynı şekilde öğrenci serbest bırakılarak müdahalede bulunulmamıştır. Öğrenciler verilen süre içerisinde çalışmalarını tamamlamıştır.

Uygulama esnasında yapılan çalışmalardan “yaratıcı yazma” uygulaması değerlendirilerek öğrencinin yaratıcı yazma becerileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımları, Öztürk (2007) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı (rubric)” ile değerlendirilmiştir.

Diğer uygulama çalışmasında ise araştırmacı tarafından literatür taraması ile hazırlanan ve alanında üç uzman görüşü alınarak tekrar düzenlemeler yapılan “çizgisel gelişim basamakları değerlendirme formu” kullanılarak öğrencinin yaş grubuna uygun sanatsal gelişimini taşıyıp taşımadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bulgular

1-Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri ve yaratıcı yazma becerileri ne düzeydedir?

Birinci ve ikinci alt amaçların cevaplanması doğrultusunda öğrencilerin çizgisel gelişimleri ve yaratıcı yazma becerilerine ilişkin puan ortalamaları Tablo1`de sunulmuştur.

Tablo 1.
Öğrencilerin Çizgisel Gelişimleri Düzeyleri ve Yaratıcı Yazma Beceri Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Ortalama
Görsel Gelişim Özellikleri	35	83.55
Yaratıcı Yazma Becerileri	35	24.80

Tablo 1’de 35 öğrencinin çizgisel gelişim özellikleri ortalama puanları verilmiştir. Çizgisel gelişim özellikleri formundan alınabilecek tam puanın 135 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin çizgisel gelişim özelliklerinin %65 orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bunun yanında yaratıcı yazma becerisi değerlendirme formundan alınabilecek tam puanın da 40 puan olduğu düşünülürse yaratıcı yazma becerilerinin de çizgisel gelişim özellikleri gibi orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

İkinci alt amaca ilişkin öğrencilerin cinsiyetlerine göre çizgisel gelişim puan ortalamalarının karşılaştırması Tablo 2’de sunulmuştur

Tablo 2.
Cinsiyete Göre Öğrencilerin Görsel Gelişim Ortalamaları Farkına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	n	\bar{x}	S	sd	T	P
ÇGÖ	Kız	22	88.59	18.11	33	1.704	.098
	Erkek	13	78.51	14.55			

Tablo 2’de verilen cinsiyete göre aritmetik ortalama değerleri karşılaştırıldığında; kız öğrenci grubu Çizgisel Gelişim Özellikleri ortalama puanının ($\bar{x}= 88.59$) erkek öğrenci grubu ortalama puanından ($\bar{x}= 78.51$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre Çizgisel Gelişim Özellikleri puanları arasındaki farkın saptanması amacıyla hesaplanan bağımsız örneklem t-testine göre $t(18)= 1.704$ $p>.05$ anlamlı farka rastlanmamıştır.

2-Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Üçüncü alt amaca ilişkin öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaratıcı yazma becerileri puan ortalamalarının karşılaştırması tablo 3 de sunulmuştur.

Tablo 3.
Cinsiyete Göre Öğrencilerin Görsel Gelişim ve Yaratıcı Yazma Becerileri Ortalamaları Farkına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	n	S	sd	T	p
YYB	Kız	22	24.77	5.07	33	1.804
	Erkek	13	24.84	7.71		

Tablo 3'te verilen cinsiyete göre aritmetik ortalama değerleri karşılaştırıldığında; kız öğrenci grubu yaratıcı yazma becerisi ortalama puanının = 24.77 erkek öğrenci grubu ortalama puanından = 24.84 düşük olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre yaratıcı yazma becerisi puanları arasındaki farkın saptanması amacıyla hesaplanan bağımsız örneklem t-testine göre $t(7) = 1.804$, $p > .05$ anlamlı farka rastlanmamıştır.

3- Gerçeklik dönemindeki öğrencilerin çizgisel gelişimleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında ilişki var mıdır?

Dördüncü alt amaca ilişkin çizgisel gelişim ortalama puanları ile yaratıcı yazma ortalama puanları arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerinin Çizgisel Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Korelasyon Testi Sonuçları

	Çizgisel Gelişim Özelliği	Yaratıcı Yazma becerisi
Pearson Korelasyon	1	.333
ÇGÖ p		.050
N	35	35

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrencilerin Çizgisel Gelişim Özellikleri ile Yaratıcı Yazma Beceri düzeyleri arasında ($r=333$, $p<.05$) orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki mevcuttur. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-0.30 arasında olması, orta düzeyde bir ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Buna göre çizgisel gelişim özellikleri arttıkça yaratıcı yazma beceri düzeyinin arttığı ya da bunun tam tersi olduğu söylenebilir. Büyüköztürk (2011)' e göre böyle bir analiz bize neden sonuç bağlamında bir yorumlama olanağı vermez, sadece değişkenlerin birlikte hangi düzeyde ve yönde değiştiği konusunda fikir verir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada öğrencilerin çizgisel gelişim özelliklerinin cinsiyete göre değişmediği, kız ve erkek öğrencilerin çizgisel gelişim özellikleri ortalamalarının anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir. Konu ile ilgili araştırmalara bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin çizgisel gelişimlerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmektedir (Doğru vd., 2006; Tanoğlu vd., 2017). Gürtuna (2007) araştırmasında bu dönemdeki kız ve erkek çocukların, çizdikleri resimlerde giysilerdeki cinsiyetten kaynaklanan farklılıkları özenle ve ayrıntılarla çizdiklerini belirtmiştir. Yavuzer (1988) bu dönemde insan figürünün tüm ayrıntılarıyla resmedildiğini ve bu dönemde çocukların cinsel özelliklerinden haberdar olduklarının resimlerinden gözlenebildiğini ifade etmektedir.

Araştırmada öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin

yaratıcı yazma puanları ile yazma özyeterlik arasındaki ilişkinin olumlu yönde, orta düzeyde ve istatistikî açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğu çalışmaları görmek mümkündür (Demir,2013:108). Maltepe (2006)'de benzer bir çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki anlam boyutuna yönelik öz yeterlikleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmada kız ve erkek öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı farkın olmadığı da tespit edilmiştir. Benzer birçok çalışmada cinsiyete göre yaratıcılığın anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür (Aral, 1999; Koçak ve İçmenoğlu, 2012).

Öğrencilerin çizgisel gelişim düzeyleri ve yaratıcı yazma düzeylerine ilişkin yapılan betimsel analizde her ikisinin de orta düzeyde olduğu görülmüştür. Çizgisel gelişim ve yaratıcı yazma becerisi arasında araştırılan korelasyonda ise orta düzeyde doğrusal bir korelasyon olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalarda da sanat eğitimi alan öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin de daha yüksek olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır (Aral, 1999; Ulutaş ve Ersoy, 2004). Sanat eğitiminin temel ilkesi olan yaratıcılık, tüm insanlarda var olan, ancak kişiden kişiye farklılık gösteren bir özelliktir. Doğuştan getirildiği için öğrenilemez, ancak gerekli eğitim ortamı düzenlendiğinde geliştirilebilir (Yılmaz, 2010). Burada da belirtildiği üzere yaratıcılık uygun şartlar sağlandığında sanat eğitimi aracılığı ile geliştirilebilir.

Sonuç olarak öğrencilerin hem çizgisel gelişim düzeyleri hem de yaratıcı yazma becerilerinin yaş gruplarına göre orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin görsel gelişim düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Cinsiyete göre çizgisel gelişim ve yaratıcı yazma düzeylerinin değişmediği, bunun yanında çizgisel gelişim özellikleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu durumda sanatsal etkinliklerin yaratıcı yazma ile doğrusal bir ilişkiye sahip olduğu, okullarda bu bağlamda okul öncesinden başlanmak üzere sanat etkinliklerinin mevcut olduğu derslerin nicelik ve nitelik olarak artırılmasının yaratıcı süreçler üzerinde etkin olacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Altınkurt, Y., Yılmaz, K. & Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi- yaratıcılık etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayaydın, A., Üstün Vural, D., Tuna, S. & Gökay Yılmaz, M. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara Pegem A Yayıncılık.

- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011) *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20th ed.). Ankara: Pegem A. Yayınları
- Calkins, L. (1986). *The art of teaching writing*. Portsmouth, NH: Heinemann educational books.
- Chenfeld, M.B. (1978). *Teaching language, arts creatively*. Toronto: HBJ Publishers.
- Colantone, L., Cunnigham-Wetmore, M. & Dreznes, J. (1998). *Improving creative writing, research project reports*. Saint Xavier University, Chicago.
- Demir, T. (2013). İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma öz yeterlik algısı ilişkisi üzerine bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(1), 84-114.
- Doğru, S.S.Y, Turcan, A.İ., Arslan, E. & Doğru, S.(2006) Çocukların resimlerdeki aileyi tanılama durumlarının değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 223-235.
- Graves, D. (1983). *Writing: Teachers and children at work*. Portsmouth, NH: Heinemann Educational Books.
- Göçer, A. (2016). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gürtuna, S. (2007). *Çocuğum sanatla tanışıyor*. İstanbul: Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Morpa Kültür Yayınları.
- Honig, A.S. (2001) How to promote creative thinking? *Early Childhood Today*, 15(5), 34-40.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayınları.
- Kırıçoğlu, O.T. (2005). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem A yayıncılık
- Kırıçoğlu, O.T. (1998). Sanat eğitimi açısından çocuk resimlerinin anlamı. *Hacettepe Üniversitesi Sanat Yazıları Dergisi*, 7(49), 57-58.
- Koçak, R. & İçmenoğlu, E. (2012) Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyumlarını yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 73-85
- Malchiodi, C.A. (2005). *Çocukların resimlerini anlamak*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oral, G. (2003). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Öz, F. (2006). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Öztürk, E. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sönmez, V. (1993). *Yaratıcı okul, öğretmen, öğrenci, yaratıcılık ve eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayını.
- Tanoğlu, Ş., Taşkesen, O., Bakırhan, A. & Taşkesen, S. (2017). 5. 6. ve 7.Sınıf öğrencilerinin üç boyutlu nesnelere çizim başarıları ile görsel matematik okuryazarlığı özyeterlilik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 3, 29-40.
- Temizkan, M. (2011). Yaratıcı yazma etkinliklerinin öykü yazma becerisi üzerindeki etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(2), 919-940.
- Tompkins, G.E. (1982). Seven reasons why children should write stories. *Language Arts*, 59(7), 718-21.
- Ulutaş, İ. & Ersoy, Ö. (2004). *Okul öncesi dönemde sanat eğitimi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 1-12
- Yavuzer, H. (1988). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Yavuzer, H. (1993). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, M. (2010). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamaları*. Ankara: Data Yayınları.

Extended Abstract

With the place of art in human life, art educational so gained significance. Since Plato and Aristotle, art was accepted as a glorifying factor in terms of human spirituality and intellectuality (Kırışoğlu, 2005:14). The main source that art and artistry rely on is creativity. There flexion of creativity comes to appearance in different forms. Sometimes we can encounter with the creativity in a scenario of

plastic arts, sometimes literary, sometimes as a Picture or sculpture, sometimes in a movies cenario or an architectural work. We can think of schools first as the places where creativity is discovered and developed. Exploring the creative aspects of students in the school environment can be explored or guided through the texts they create either using their writing skills or from their works of art. In this case, creativity can be associated with the skills of writing and visualization. In the middle of the 1700s, researches emerged with Pestalozzi aimed to strengthen the child's menta ldevelopment by linking drawing lessons with other fields of education. Lowenfeld notes that the purpose of visual arts education is based on the art istic ability of the development of the child in the natural process. According to Lowenfel, children progress according to their developmental stages in the picture as previously predicted (Artut, 2004: 195). Linear stages of development are the most important display that allows us to see the expression of children's mental and physical development.

Writing is the written expressions of feelings, thoughts, desires, and designs. Writing requires skills rather than knowledge. These skills are developed by practice (Calkins, 1986; Graves 1983; Öz, 2006). Creative writing is often described as a personal, imaginary and re-constructive expression of those that exist freely in the person himself / herself. In Cramer (1979), controversie sexis about how creative writing can be developed today. Their portant thing is to organize an environment where each student can develop his own creativity and develop a potential in theclass (Göçer, 2016:119). Interesting topics are also very effective in increasing students' desire for writing and developing their thinking skills. The cresearchcfocuses on the cdevelopment of the child's emotions and thoughts, written expressions of their desires, and the relationship with the first form of expression, the linear development as emotions, thoughts, perceptions and wishes; and investigating these in terms of their various variables.

In this context, the aim of this study is to determine the characteristics of linear development (color, place, perspective and ratio-proportion) of students during the period of reality (9-12 years) and their creative writing skills according to linear development stages and to Show whether these differ or not according to gender. In addition, the linear development and creative writing skills are among the sub-goals of the research.

In this study, which aimed to determine the relationship between the linear developmental characteristics of children at the time of reality (9-12 years), demonstrate the relationship between linear development and individual development, linear developmental differences according to gender, linear development and creative writing skills according to linear development stages, the scanning model and descriptive analys is was employed to gether.

Study Group: The study was conducted with 35 (22 female, 13 male) a medium secondary school students in the age group of 9-12 years in Erzincan province in

2017-2018 academic year. The research was carried out in the classrooms determined by simple random sampling from the school where the students were under education.

As a result of the literature scanning to evaluate the drawings skills of the children (Buyurgan ve Buyurgan, 2007; Kırıçoğlu 1998; San 1979; Yavuzer 1993) the "linear development steps evaluation form" by the researchers. The form consisted of totally 26 items including 10 linear development features, 4 colour features, 10 spatial perception and perspective, 2 ratio-proportion. The validity of the scale in the research was provided by the opinion of 4 field experts including 3 faculty members from the Department of Fine Arts Education, Faculty of Education, Department of Painting Education and 1 art teacher from Fine Arts High School. The reliability of the data collection tool was provided by the correlation between the three field specialists' evaluations of the linear development of each student. The Pearson correlation coefficient between the evaluations in the study was determined as 93. Written expression Works taken from the students were evaluated with "Creative Writing Rating Score Key (rubric)" developed by Öztürk (2007) with expert opinion.

In the study, when the average scores of the Linear Developmental Characteristics and the creative writing skills were compared according to the scores of the students, the average scores of the linear development characteristics of the female students were higher than the male students' average score but no significant difference was encountered. In addition, as the average scores were compared according to the gender, the average score of the Creative Writing Skills of female students was lower than that of male students but the difference was not significant. There is a moderately positive and meaningful relationship between Linear Developmental Characteristics and Creative Writing Skills. Accordingly, it can be referred that as the linear development characteristics increase, the level of creative writing skill increases or vice versa.

As a result, it can be claimed that the linear development levels of students and the creative writing skills are moderate, the gender is not determinant in the linear development of students and in creative writing skills; besides, the linear development characteristics and creative writing skills can predict each other. So, it can be suggested that artistic lessons can be increased in quality and quantity start from the school by considering that artistic activities have a linear relationship with creative writing.